

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่มีศักยภาพในการผลิตอาหารสูงมากประเทศหนึ่งในโลก ทั้งนี้เนื่องจากภูมิประเทศมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารนานาชนิด และมีการเร่งรัดในการส่งเสริมการเกษตรจนสามารถผลิตอาหารเลี้ยงประชากรของประเทศและของโลกได้ แต่ถึงกระนั้นปัญหาทุพโภชนาการก็ยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศ ซึ่งพบได้ในกลุ่มประชากรทั่วไปทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท

ปัญหาทุพโภชนาการในประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของประเทศ อันได้แก่ เด็กวัยก่อนเรียน เด็กวัยเรียน และหญิงตั้งครรภ์ ตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530 - พ.ศ.2534) คือปัญหาการขาดโปรตีนและพลังงาน โรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก และโรคคอพอกจากการขาดไอโอดีน การดำเนินงานตามแผนงานโภชนาการเพื่อแก้ไขปัญหาดูพโภชนาการในประชากรกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เน้นการแก้ไขปัญหาคขาดโปรตีนและพลังงานในเด็กวัยก่อนเรียน (อายุ 0-5 ปี) และโรคคอพอกจากการขาดไอโอดีนในเด็กวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) ในช่วงระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 5 และ 6 ทำให้อุบัติการณ์และความรุนแรงของทุพโภชนาการลดลง เช่น การขาดโปรตีนและพลังงานในเด็กก่อนวัยเรียนได้ลดลงจากร้อยละ 24 ในปีพ.ศ.2530 เหลือเพียงร้อยละ 17 ในปีพ.ศ.2533 ปัญหาโรคคอพอกจากการขาดไอโอดีนในพื้นที่เป้าหมาย 15 จังหวัดของทุกภาค ลดลงจากร้อยละ 19 ในปีพ.ศ.2532 เหลือเพียงร้อยละ 16 ในปีพ.ศ.2533 (กองโภชนาการ, 2533) ถึงแม้การดำเนินงานตามแผนงานโภชนาการในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จะสามารถลดจำนวนเด็กขาดสารอาหารลง แต่การดำเนินงานยังไม่สามารถทำได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาโภชนาการยังคงจะเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในด้านต่าง ๆ จะมีผลกระทบต่อระบบอาหารและภาวะ

โภชนาการของประชากร ที่สำคัญคือการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปรุงแต่งอาหาร การบรรจุอาหาร และการผลิตอาหารสำเร็จรูปต่าง ๆ และจากนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวชนบทและผู้ที่อยู่อาศัยในเขตเมืองส่วนหนึ่งมาใช้ชีวิตอยู่ในโรงงานต่าง ๆ จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหาโภชนาการที่แตกต่างไปจากระยะที่ผ่านมา (แผนงานโภชนาการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7, 2534)

จากสภาพและปัญหาโภชนาการที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าปัญหาโภชนาการส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับวัยเด็ก ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มสำคัญที่จะต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพสมบูรณ์และมีสมรรถภาพในการทำงาน อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต ภาวะโภชนาการที่ดีจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของเด็ก ซึ่งจะต้องเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนถึงอายุ 2 ขวบ ถ้าเกิดการขาดสารอาหารในช่วงนี้จะมีผลต่อภูมิคุ้มกันต้านทานโรค การเจริญเติบโตของร่างกาย สมอง และการพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ และจะส่งผลกระทบต่อเด็กในวัยต่อมา โดยเฉพาะวัยเรียนซึ่งอยู่ในระยะที่กำลังเจริญเติบโต ร่างกายต้องการอาหารเพื่อสร้างเซลล์ เนื้อเยื่อ กระดูก ฟัน และอวัยวะอื่น ๆ เป็นวัยที่กำลังคล่องแคล่วว่องไว ต้องการพลังงานเพื่อประกอบกิจกรรม ตลอดจนพัฒนาการทางสมอง สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ดังนั้นถ้าการบริโภคอาหารไม่เพียงพอ น้ำหนักของร่างกายจะลดลง และเป็นโรคขาดสารอาหารได้ ในทางตรงข้ามถ้าบริโภคอาหารเกินความต้องการของร่างกาย ก็จะทำให้เกิดโรคอ้วน ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ โรคเบาหวาน และโรคอื่นที่เกี่ยวข้องในวัยผู้ใหญ่ ภาวะโภชนาการเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความเสื่อมหรือความสมบูรณ์ในด้านสุขภาพและชีวิตของคนเราที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการบริโภคอาหาร บุคคลใดจะมีสุขภาพดีหรือเลวเราอาจพิจารณาได้จากภาวะโภชนาการของบุคคลนั้น (ทวี ฤกษ์สำราญ, มปป)

เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการ จะพบว่าสาเหตุและปัจจัยที่สำคัญหลายประการทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่สาเหตุที่น่าสนใจอย่างยิ่งด้านหนึ่งคือสาเหตุทางด้านสังคม เพราะเท่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ไม่ว่าใครมีเงินก็สามารถซื้ออาหารมาบริโภคได้

ตามอำนาจการซื้อ ยังมีเหตุผลอื่นประกอบอีก ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ องค์กรประกอบทางสังคม และวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาในแต่ละสังคม ซึ่งแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมทางสังคม สิ่งเหล่านี้เองที่เป็นผลให้เกิดค่านิยมที่ผิดเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ซึ่งมีผลต่อสุขภาพอนามัย และการเกิดโรคภัยไข้เจ็บของประชากร เพราะค่านิยมเป็นผลมาจากขบวนการทางความคิดของบุคคลที่เป็นตัวกำหนด ตัวตัดสินใจให้บุคคลปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2527) ดังนั้นการมุ่งแก้ไขปัญหาคาขาดแคลนอาหารด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีทางอาหารเพียงด้านเดียวจึงไม่อาจจัดปัญหาทุพพิกษนาการได้ ทางเองเดียวกัน การยกระดับการศึกษาหรือการปลดคนไม่รู้หนังสือยังไม่เป็นหลักประกันเพียงพอที่จะขจัดทุพพิกษนาการ การรณรงค์ให้โภชนศึกษาเพียงอย่างเดียวก็อาจจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แต่การปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหารตั้งแต่วัยเด็กจะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง และสามารถสร้างแบบแผนการบริโภคอาหารที่ถูกต้องในวัยผู้ใหญ่ได้ต่อไป

ปัจจุบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางด้านต่าง ๆ ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างมาก ทำให้สภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป วิถีชีวิตของคนในชนบทมีการเลียนแบบคนเมืองภายใต้เงื่อนไขรายได้ต่ำ อิทธิพลดังกล่าว ก่อให้เกิดค่านิยมในการบริโภคอาหารที่แตกต่างไปจากเดิม ประกอบกับความเจริญของเทคโนโลยีทางด้านอาหารและโภชนาการ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารมีการผลิตอาหารสำเร็จรูปออกมาให้ผู้บริโภคได้เลือกซื้ออย่างมากมาย ทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการค้า และใช้สื่อโฆษณาต่าง ๆ ใ้โน้มน้าวผู้บริโภคให้ซื้อสินค้าหรือบริการของตน สื่อโฆษณาจึงเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการสร้างค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคให้แก่ครอบครัว โดยเฉพาะการโฆษณาอาหารที่มุ่งตรงถึงเด็กในฐานะเป็นผู้บริโภคและใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการโฆษณาใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่จูงใจให้เด็กหันมาซื้อสินค้าและบริโภคอาหารตามที่โฆษณามากขึ้น เช่น อาหารที่ทำจากแป้งทอดกรอบ อาหารประเภทฟาสต์ฟูด (Fastfood) หรืออาหารจานด่วน ลูกอม และขนมบรรจุกล่อง ทำให้เด็กมีค่านิยมในการบริโภคอาหารไม่ถูกต้อง ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพเด็ก ด้วยเหตุนี้การปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องในวัยเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องจะช่วยให้เด็กมีแนวคิด รู้จักตัดสินใจ และเลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าต่อสุขภาพของตนเองได้

โดยทั่วไปแล้ว ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของเด็ก มักจะได้รับการถ่ายทอดจากบิดามารดา และครอบครัว ไม่ว่าจะด้วยการพบเห็น การเลี้ยงดู และการอบรมสั่งสอน ดังเช่น จริยาวัตร คมพัยคัม และคณะ (2526) ได้ศึกษาบริโภคนิสัยของเด็กวัยก่อนเรียนในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า การที่บิดามารดาของเด็กกลุ่มตัวอย่างไม่รับประทานอาหารชนิดใดแล้ว เด็กก็จะไม่รับประทานอาหารชนิดนั้นด้วย ดังนั้นหากครอบครัวมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ค่านิยมนั้นก็อาจจะถูกถ่ายทอดไปสู่เด็กได้ เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารแพง อาหารที่ทำให้เกียรติภูมิในสังคมสูงขึ้น ได้แก่ อาหารจําพวกน้ำอัดลม น้ําชาขมปังกรอบ และผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศซึ่งราคาแพงกว่าอาหารที่ผลิตขึ้นในประเทศ และมีคุณค่าทางโภชนาการไม่แตกต่างกัน อาหารเหล่านี้มักมีคุณค่าทางโภชนาการน้อย ราคาแพง และไม่ค่อยมีประโยชน์ต่อการส่งเสริมสุขภาพของเด็กเท่าที่ควร

เมื่อเด็กเข้าสู่วัยเรียน โรงเรียนจะเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญในการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังให้เด็กเกิดค่านิยมที่พึงประสงค์ได้ โดยเด็กจะเกิดการเรียนรู้ เกิดการโต้ตอบ การยอมรับคุณค่าและการเปรียบเทียบจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับ ซึ่งโรงเรียนสามารถจะกระทำได้เป็นอย่างดี (เกียรตีสักดิ์ อิชยานันท์, 2527) เนื่องจากเด็กระดับประถมศึกษาเป็นวัยที่พร้อมต่อการปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ได้ง่าย โรงเรียนจึงเป็นสถาบันที่มีหน้าที่ในการปลูกฝัง ความรู้ทัศนคติ และค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหารให้แก่เด็ก รวมทั้งเป็นตัวเชื่อมระหว่างโรงเรียนและบ้าน นำความรู้จากโรงเรียนไปสู่บ้านที่บิดา มารดา หรือคนในครอบครัวได้พัฒนาความรู้ และค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โรงเรียนควรมีหน้าที่ในการจัดการอาหารที่มีคุณค่าแก่นักเรียน โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติ ตลอดจนกวาดขัน เรื่องการขายอาหารที่มีประโยชน์ งดเว้นการขายอาหารจําพวกลูกกวาด ลูกอม น้ําอัดลม และอาหารสำเร็จรูปที่รสต่าง ๆ การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนจะมีส่วนเสริมสร้างค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารให้คงอยู่กับนักเรียนจนติดเป็นนิสัย นอกจากนี้การสอนสุขศึกษาให้นักเรียนได้คิด ได้เลือกตัดสินใจ ได้ปฏิบัติในการบริโภคอาหารอย่างถูกต้องก็จะเป็นการสร้างค่านิยมที่ดีให้ เกิดกับนักเรียนอีกด้วย

การสอนวิชาอาหารและโภชนาการได้มีการจัดการศึกษาในหลายระดับ แต่เป็นที่ยอมรับกันว่า เรื่องอาหารและโภชนาการที่จัดไว้ในโปรแกรมการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา นับว่ามีความสำคัญที่สุด (UNESCO, 1965) ซึ่งเราถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหารซึ่งมีผลต่อพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา และจิตใจของเด็ก

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ได้บรรจุเรื่องอาหารและโภชนาการไว้ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในหน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534) โดยมีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความคิด สติปัญญา ค่านิยม สามารถดำรงชีวิต แก้ปัญหา พัฒนา และปรับปรุงชีวิตของตนเอง ครอบครัว และสิ่งแวดล้อม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยในการใช้ทักษะกระบวนการ จึงเป็นการเตรียมคนเพื่อที่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา พัฒนาชีวิต ซึ่งจะต้องปลูกฝังค่านิยม เจตคติ อันจะมีผลต่อการดำรงชีวิตให้แก่ผู้เรียนด้วย จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังค่านิยมมากขึ้น การปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องนับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้องเพื่อแก้ไขภาวะทุพโภชนาการให้แก่เด็ก และเป็นค่านิยมอันพึงประสงค์ที่ควรจะทำให้เกิดในเด็กระดับประถมศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งได้ผ่านการเรียนรู้และปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมาจากครอบครัวและโรงเรียนแล้ว จะมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่พร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นซึ่งต่อไปจะเป็นกำลังที่สำคัญของชาติ หรือบางส่วนที่ไม่ได้ศึกษาต่อก็จะเป็นบุคคลที่ต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเอง ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารนี้จะมีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการและคุณภาพชีวิตของบุคคลอันจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศไทยในภายหน้า

สำหรับการเลือกพื้นที่ทำการศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกกรุงเทพมหานคร เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นชุมชนเมืองที่เป็นศูนย์กลางของความเจริญด้านต่าง ๆ มีการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม จึงมีการย้ายถิ่นของประชากรในเขตชนบทเข้าสู่เขตเมืองมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาแหล่งเสื่อมโทรมและชุมชนแออัด เด็กส่วนหนึ่งที่มีฐานะ เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมทางด้านครอบครัวค่อนข้างต่ำ ต้องประสบปัญหาทุพโภชนาการ เด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งปรากฏว่าปัญหาทุพโภชนาการมีแนวโน้มสูงขึ้น จากการสำรวจการแผ่กระจายและติดตามภาวะโภชนาการในเด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าภาคต้นของปีการศึกษา 2529 มีนักเรียนขาดสารอาหารคิดเป็นร้อยละ 2.06 แต่ในปีการศึกษา 2533 จำนวนนักเรียนที่ขาดสารอาหารได้เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า คือร้อยละ 4.58 นอกจากนี้ในปีการศึกษา 2532 ยังพบว่ามีเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นโรคอ้วน ร้อยละ 0.62 (สำนักอนามัย, 2534) แม้ว่ากรุงเทพมหานครจะได้พยายามหาทางแก้ไขปัญหาโดยจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 จนถึงปัจจุบัน ทำให้นักเรียนกรุงเทพมหานครมีอาหารกลางวันรับประทานอย่างทั่วถึง แต่จำนวนเด็กขาดสารอาหารก็ยังไม่ลดลง กลับมีแนวโน้มสูงขึ้น การจัดโครงการอาหารกลางวันจึงเป็นการแก้ไขปัญหาทุพโภชนาการได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น สิ่งสำคัญคือ จะต้องปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องให้กับเด็ก ซึ่งเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและครูผู้สอนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และใช้โครงการอาหารกลางวันให้เป็นประโยชน์ต่อการปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง เพื่อช่วยสร้างพื้นฐานการบริโภคอาหารที่ดีตลอดไป

ด้วยเหตุและผลดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาวิจัยถึงค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของเด็กนั้น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาทุพโภชนาการของเด็ก และขณะนี้ยังไม่มีผู้ใดได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มาก่อน จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะได้รู้และเข้าใจค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งได้รับการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร เพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติจากโรงเรียนและครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาครบตามหลักสูตร

ประถมศึกษา พ.ศ. 2521 แล้ว ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงกระบวนการพัฒนาและปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องอาหารและโภชนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ซึ่งจะทำให้เด็กรู้จักเลือก ตัดสินใจ ประพฤติปฏิบัติในการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง อันจะมีผลต่อการปรับปรุงแก้ไขภาวะทุพโภชนาการของเด็ก ซึ่งนับได้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหาดูพโภชนาการ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศในระยะยาวด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรเพศ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2534 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ เพศ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร
 - 2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร
3. การศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยตรงในชีวิตประจำวัน 4 ด้าน

คือ ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่
 บกเบื้อนสารพิษ ด้านสุขนินสัยในการรับประทานอาหาร และด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์

4. ขอบเขตของคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ทาการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ยึดแนว
 เนื้อหาเรื่องอาหารและโภชนาการในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มการงานและพื้นฐาน
 อาชีพ และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของตัวอย่างประชากร ถือว่าเป็นข้อมูลที่ตอบ
 ด้วยความตั้งใจ เต็มใจ และผู้ตอบทุกคนแสดงความรู้สึกนึกคิดเป็นของตนเอง โดยให้ข้อมูลตรง
 ตามความเป็นจริงทุกประการ

2. การตอบแบบสอบถามของตัวอย่างประชากรในวันและเวลาที่แตกต่างกัน ไม่ทาให้
 ผลที่ได้แตกต่างกัน

ข้อจำกัดของการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้จากแบบสอบถามเพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยไม่ได้สัมภาษณ์หรือ
 สังเกตพฤติกรรมด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่างประชากร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร หมายถึง การให้ค่าให้ความสำคัญเกี่ยวกับอาหาร
 และการบริโภคอาหาร โดยได้เลือกอย่างอิสระ และพิจารณาไตร่ตรองแล้วว่าสิ่งนั้นมีค่าเป็นที่
 ต้องการสำหรับยึดเป็นหลักปฏิบัติเพื่อตัวนักรเรียนเองมากน้อยเพียงใด โดยวัดจากแบบประเมิน
 คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ

(1) คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงมาก หมายถึง คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภค

อาหารที่ถูกต้องและพึงประสงค์ทำให้เกิดกับนักเรียนอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ระหว่าง 3.50 - 4.00

(2) ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูง หมายถึง ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องและพึงประสงค์ทำให้เกิดกับนักเรียนอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ระหว่าง 2.50 - 3.49

(3) ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำ หมายถึง ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องและพึงประสงค์ทำให้เกิดกับนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ โดยมีคะแนนเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ระหว่าง 1.50 - 2.49

(4) ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำมาก หมายถึง ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องและพึงประสงค์ทำให้เกิดกับนักเรียนอยู่ในระดับต่ำมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.49

นักเรียน หมายถึง นักเรียนเพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2534 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกทุกอย่างของนักเรียน โดยแสดงออกมาในลักษณะของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับอาหารและการบริโภคอาหาร โดยการกระทำหรือปฏิบัติเป็นประจำ ทานบ่อยครั้ง ทานนาน ๆ ครั้ง หรือไม่เคยทำเลย และมีผลต่อภาวะโภชนาการของนักเรียน

กลุ่มที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร หมายถึง กลุ่มของนักเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป

กลุ่มที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร หมายถึง กลุ่มของนักเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.50